

piebatur ad divisionem, inde homo dicitur; ex quo Apostolus fugillat Corinthios, qui humano, ac carnali affectu de dignitate Magistro- rum pugnant; quidem pro excellentia, ac doctrina Pauli decertabant; ab aliis vero Apol- lo præferebatur; quæ omnia proveniebant Apol- lo præferebatur; antecedenter: Nonne ho- mines estis? sic & Apostolus Iudas in sua Ca- nonica num. 19. ait: Qui segregans semetipfos, animales, spiritum non habentes: Optimè eos, qui ab aliorum cœtu, & charitate discedunt, Divino Spiritu destitutos, ac proinde totos ani- males, qui ea tantum respiciunt, quæ sensuum voluptatibus consentanea sunt, appellat. Pro- inde D. Bernard. serm. 1. de S. Michaële, præ- dicta verba componit cum illis Pauli. 1. Corin- th. 3. num. 3. Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales, & secundum ho- minem ambulatis? Tunc sic ait Sanct. Doctor: Digne igitur contentiosos, & qui separant seme- tipfos; Apostoli carnales vocant, & animales, spiritum non habentes. Merito Apostoli Iudas, & Paulus, qui contentiones, ac divisiones faci- unt, ac seminant, animales carnales vocant, quia nihil spiritus est in eis.

Judas in sua Canonica.

Ubi est dis- sentio ac dis- cordia nihil est divini spiritus.

6.

Sap. 7.

4. Reg. 2.

Non datur amor Dei nisi etiam simul datur amor proximi. Galfridus.

7. D. August.

Avaritia & contentio di- mittenda, ut homo eriga- tur ad œ- lium.

D. August.

Psal. 81.

8.

hereditate. Tanta in habendo vis est, ut ne frater fratrem vereatur, sed fidem, scilicet, fra- ternæ societatis destruit, teste D. Chryologo D. Chrysol. serm. 16. qui sic ait: Avaritia parentes negat, germanos dividit, solvit amicitiam, excludit af- fectum, &c. Nescit frater cum fratre sentire Fratrem ubi lis est de fortuna domestica: Hinc fratre exiit animo, qui de re do- mestica, ac paterna avi- dus est. Luc. 15. senior, ut audivit symphoniam, & chorum, Luc. 15. n. 25. de benignitate paterna circa alterum fratrem prodigum redeuntem, nolebat introi- re graviter dolens, quod aliter advenisset in re- rum divisionem; ita abruptus fratrem so- cietatem magna iracundia indignabatur, D. Chrysol. serm. 4. Damnum frater credit, qui rediisse conspiciat cohæredem.

Adhuc Jacob, & Esau erant in utero mater- no; & tamen Moyses scribit. Genes. 25. n. 22. Gen. 25. Collidebant in utero ejus pueri: Simul in utero erant pueri, & jam contendebant, ac luctami- na exercebant; & causa tota erat de principa- tu; adhuc ipsi lucem non viderant; nec lumen intelligentiæ in eis erat, nec cognitio in eis in- erat: Unde ergo tanta contentio? Tam ingeni- tus, ac innatus est à natura appetitus dominan- di, ac possidendi, ut ante elucescat in eo, an- tequam lucem videat, & prius hominem ligat, quam sensus ad suas operationes absolvantur, & adhuc puer nescit loqui, & jam rumpit fra- ternitatis vinculum D. Chrysol. serm. cita- to 16. ait: Hereditas mundana ante, posteris in- fert pugnam, quam sensus conferat; antequam dividat facultates, scindit heredes. Appetitum de hereditate obtinenda, antequam lucis usura fruamur, jam lites movet.

D. Chrysol.

D. Chrysol.

D. Chrysol.

QUESTIO II.

Quare huic litigandi tam severe, ac dure respondet Christus, dicens: Quis me constituit judicem, ac divisorem super vos.

At illi Christus D. Quis me constituit ju- dicem, ac divisorem super vos? Judex & divisor differunt inter se: Judex est, qui com- monem, ac ordinariam potestatem habet judi- candi, ac res discernendi. Divisor autem, ille dicitur, cui executio dividendi à jussu data est; & quamvis hæc responsio hie dua à Chri- sto videatur aliquantulum curiosa; tamen ex misericordia, ac pietate facta est, ut illa homo in se respiciens, avaritiam dimitteret, ut ad unionem, ac charitatem veniret, ut fi- lius Dei fieret.

10. Differentia inter judi- cem, ac di- visorem.

Sape rigor est ex miseri- cordia.

11. D. Chrysol.

Ad quæstionem respondet primò D. Chry- solog. serm. 162. postquam dubium proponit, & sic ait: Præcepto cupiditas, & incanta, mun- dana liti arbitrium credidit ipsum sæculi cogni- torem, & cum fieri voluit divisionis auctorem, qui ad restituendam venerat humani generis unitatem. Ac si diceret Christus, quid magis præposterum, ac inlicitum petere potuit à me, qui ad unendum, ac congregandum veneram, quam divisionem, ac separationem; Christus Jesus venit in hunc mundum, homines tam ascendenes à Deo, quam inter se in unum copu- laret,

Per unio- nem ac cha- ritatem om- nes unum sumus in Christo. Psal. 127. nem ac cha- ritatem om- nes unum sumus in Christo. Psal. 127. pularet, ac in una charitate conduceret, ut fieret unus pastor, & unum ovile. Ait Regius Vates. Psal. 127. num. 1. Beati omnes qui timeant Dominum, qui ambulant in viis ejus: Et statim subdit; Labores manuum tuarum, quia mandu- cabis, beatus es. Maximè &c. variatur stylus sermo ad plures ineptus est; Beati omnes: ta- men ad unum in singulare terminatur: quia man- dacabis beatus es: Ut imperfecti tanquam multi numeramur; tamen cum jam grandævum in viis Domini ambulamus si charitate unimur, ut in unum facti sumus. D. Hilarius; ibi. Sermo ad plures capus, ad unum, refertur, docens nos om- nes, qui in Christo credimus, unum esse, Aposto- lo ita confirmante: omnes enim vos unum estis in Christo Jesu: Ad Galat. 2. n. 28.

D. Hilar.

Galat. 2.

12. D. Amb.

Inter fratres sit summus amor, & unitas.

Job. 1.

Origen.

13. D. Ambros.

2. Tim. 2.

14. Hugo.

Præter rem, interrupere sermonem de rebus necessariis.

quæ ad rem non pertinent. Cum Judæi signa petunt: Magister volumus à te signum videre: quibus Christus dure, asperè respondet: Gene- ratio mala, & adultera: Matth. 12. num. 39. Matth. 12. si Christus D. pertractaret de sua eximia potes- tate, qua eminebat, tunc erat locus tali quæ- stioni de postulatis signis; ac cum ipse dice- ret, quod homines cautòs se haberent, quod de omni verbo erant redditur rationem, tunc interrumpere, & extra rem petere signa: ut ait D. Paschasius, valde acerbum, & molestum D. Pascha- Magno Doctore.

Quintus, rejicit Christus, Quis me constituit judicem? Hæc tota petitio avaritiæ suco com- posita, ac tecta erat: quod ex eo patet, quia Christus D. statim, ac immediatè sequenti n. 15. instituit sermonem de avaritia evitanda, dicens: Videte, & cavete ab omni avaritia: Et hæc doc- trina ferebatur ad hunc præsentem contentio- sum, quia avaritia plenus erat. Nam ut ait D. August. serm. 196. de tempore: Non Solus avarus est, qui rapit aliena: sed ille avarus est, qui cupide servat sua: Euthymius ait; Cum hic avarus esset, ac pecunia desiderio flagraret, quod anima necessarium erat, ejusque saluti utile petere omisit, corporale autem requisivit, majorem ha- bens curam corporis quam animæ: Et inde acerbè respondet Christus, quia noluit avaritiæ favere, ac cupiditatis negotia tractare.

15.

Affectus avaritiæ ab homine excludendus. D. August.

Euthym.

16. Itai 61. Septuaginta.

Ait Christus D. per Isaiam 61. num. 1. Ad annuntiandum mansuetis misit me. Septuaginta habent. Ad annuntiandum pauperibus misit me: Sed cur non etiam ad annuntiandum diviti- bus se missum testatur, cum absque dubio ad omnium salutem venerit: Respondet Isidorus Clarus orat. 17. in Lucam, & ait: Se missum dicit ad evangelizandum pauperibus: proinde, quasi divites nihil ad hanc prædicationem perti- neant; & revera ita est. Nam causam diviti- um pro re desperata posuit Dominus, cum dixit: Facilius est camelam per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. Quod in- telligitur non de vitis secundum se, quia ut sic non mala sunt, ut ipsemet explicat, & possunt inservire ad regnum comparandum sed dum nimio amore retinentur, ac avara cu- pilitate servantur. Ad hoc pertinet illud ora- culum, quod refert Henricus Gandavenis in quodam quodlibeto apud Lyran. Deuter. 32. Quod eo tempore, quando Constantinus Im- perator Ecclesiam amplissimis donis ditavit, audita fuit hæc vox de Cælo: Hodie cecidit venenum in Ecclesiam Dei.

Isidor. Clar. Luc. 18.

Difficilius ex avaritia perditur ho- mines.

Gandaven.

Puillus grex.

Luc. 12. n. 32. Nolite timere puillus grex quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.

VERSIONES.

Syrus. O parve grex, ne timueris. Persicus. O Grex pusille, ne timeas, quia Dei voluntas est, ut tibi regnum det. Æthiopic. Ne stare pavescatis, o parve grex;

greg, &c. Regnum suum dabit tibi, Pater.

Caietan. Gregule.

Arabicus. Jam placuit dare tibi regnum. Arias. Quia bene visum est dare tibi regnum.

EXPOSITIO II.

17. N Olite timere: In omnibus sermonibus infinita sapientia Christi D. summa conexio est inquirenda. Glossa ait: Postquam Dominus temporalium curam a cordibus discipulorum removit; hic excludit ab eis timorem, ut superfluum ita Glos. Postquam Christus D. a mente discipulorum exclusit temporalium curam de vestitu, ac victu subiecit num. immediate antecedenti 31. Quarite primum regnum Dei, & haec omnia adiunguntur vobis: Maxime nunc eos exhortatur ad ipsum regnum comparandum, cum sciant illud a Patre esse eis dispositum & ordinatum: Inde ait: Nolite timere: timorem & pusillanimitatem excludit, & ad magnam fiduciam, ac spem corroborat in omni pressura, ut dicebat Job. 13. num. 15. Si occiderit me ipse sperabo. Dei dispositiones dando regno adimpletae sunt, & proposita mercede omnis labor levis fit.

18. Pusillus grex: Ceterum suorum discipulorum appellat pusillum; & parvam, Theophylactus, Euthymius, Beda, quia pauperes, humiles, & inde parvi in oculis hominum reputantur, quia solum divites in mundo reputantur magni, & potentes. Theophylactus, quod dicuntur pauci comparatione Angelorum. Tamen ut recte notat Albertus Magnus; pusillus, & parvus a numero dicitur; & ideo, ut docent Theophylactus, Euthym. Beda, Titus, dicuntur pauci; & pusilli comparatione rep oborum. Matth. 20. n. 16. Multi sunt vocati, pauci vero electi: Ecclesiast. 1. num. 15. Stultorum infinitus est numerus.

19. Complacuit Patri vestro dare vobis regnum, Non: complacuit Deo, vel Domino, sed Patri vestro: quia si taliter vosmetipsos habueritis. U. suis filii patris vestri, qui in caelis est. Matth. 5. n. 45. Observando, & implendo eius legem, & cum patre dicit, eximiam illius benignitatem erga eos ostendit, ac declarat, ac proinde nihil vobis est timendum ab inimicis, nihilque ab eorum cruciatus, nihil ab aliqua egestate, ac necessitate. Ita nositer D. Cyrillus in Catena, dicens. Qui tam preciosa largitur quomodo non erit Clemens erga vos; ut alai, sed sinat vos sine mori? Theophylactus: Qui nobis regnum dat multo magis terrena concedet: similiter Euthymius, & alij.

QUESTIO III.

Quare Christus D. suis promittens regnum mandat eis, ne timeant?

20. A It modò Christus D. suis Apostolis. Nolite timere: complacuit Patri vestro dare

vobis regnum. Si promittit regnum, cur mandat, ne timeant: est ne regnum timoris excrementum: imò ut potius dicam illius excussio ac expulsio; ac si dicat Christus; Si multae tyrannorum persecutioes super vos o discipuli mei, veniant: Nolite timere, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum: Certa regni spes, illiusque amor, animos generose armat, ac firmat, omnesque contrarietates, ac adversitates exarmat, & facile reddit; tanta spe premij omnia suavia, ac levia fiunt; quia ut ait D. Gregorius homil. 37. in Evang. Ad magna enim premia nisi per magnos labores perveniri non potest. Delectet igitur mentem magnitudo premiorum, sed non deterreat certamen laborum.

Secundò, Dum Christus D. ait suis discipulis. Nolite timere: Supponitur eis timor: Erant adhuc incipientes, & tanquam in infantia, ac in cunabulis in schola Christi: Initium enim perfectionis est timor Domini, & inde crescit, & augetur multis profectibus ad beatitudinem. D. Chrylogus serm. 22. ait: Pusillus grex nascentis Ecclesiae, sic designat infantiam, quam venire ad regni infulas incrementis celestibus mox promittit. Infantia Ecclesiae a timore incipit; & inde magnis incrementis ad supernos thronos evolat. Dicitur Ecclesiast. 1. num. 16. Initium sapientia timor Domini. Et statim subdit infra n. 22. Corona sapientia timor Domini: Quomodo haec possunt inter se stare cum videatur in eis repugnantia, & maxime inter se pugnatur ut principium, & finis: tamen optime coherent, quia timor sic est initium, ut etiam sit finis, ac terminus in spe, & per ipsum timorem ascendunt ad coronam, ut ad premium. D. Laurentius Justinian, de ligno Vitae cap. 1. sic ait: Corona sapientia timor Domini. Magna enim salutis spes, & maxima in profectu virtutum causa est timor Domini.

Tertiò, valde luculenter ad multa audiendus est D. Chrylogus serm. 23. Promissionem regni, ait, sine timore, servilis stans audire non sufficit; quia qui libertate vix dignus est, capere non valet principatum: Dominus ergo servorum mentes tali voce confirmat, nec eos repentinis promissi regni prosternat audiat. Regnum velle servum, crimen est; audire periculum, temeritas non timere, sed hoc ad Christum quantum? aut quam mirum, quod dat servis regnum quos sibi servos facit in dominatione conjores: Si tanta benignitate se Dominus habet erga eos ut ostendat, ac declarat eis jam paratum, ac destinatum regnum: ait quid eis mandat, ne timeant: Dei Patris dispositio non potest infirmari; si ei placet regnum dare, summa est securitas, & nullus timor: Imò ex tanto dono dato servili timore premuntur: Quos sibi servos facit in dominatione conjores: Qui sanæ mentis est, maxime timet se servum agnoscens cum se videat ad regnum Dei elevari, illiusque consortio ditari; ipsum regnum, promissum magnam securitatem involvit, ipsum verò Dei consortium magnum timorem, ut necesse sit quòd Christus suis discipulis dicat. Nolite timere: Sic Patens Elias in monte Horeb, & factus est ventus vehementissimus, & validus tanquam montes subvertens, & petras conterens; deinde fit ingens terræ motus, ac si totius orbis anguii solverentur. Deinde gurgis flagrans tanquam

tanquam devorans caelum, & terram, & inter haec omnia stat Elias aperta facie, & pleno vultu: At post haec, sibilus aura tenuis: Hebraeus legit: Vox submissa, & gracilis: annuntians venientem Deum; quod cum audisset Elias operuit vultum suum pallio: 3. Reg. 19. n. 13. Qui tam generoso animo veluti ad totius orbis commotionem stat impavens, modò operit vultum suum, Lyranus ait: Aliquo modo territus: ex Deo appropinquante, ac illius consortio.

Quarò, recole eadem verba Chrylogi: Dominus ergo servorum mentes tali voce confirmat, ne eos repentinis promissi regni prosternat audiat. Regnum velle servum crimen est; audire periculum, temeritas non timere. Valde mirum sanè, quòd Dominum modò dicat suis discipulis: Nolite timere, pusillus grex: Modò eos pavidos agnoscat, non verò quando tanquam Oves inter lupos milit: Matth. 10. n. 16. Non enim dixit eis: tunc: Nolite timere: Et cur modo tam aperte ab eis timorem excuit, ut dicat: Nolite timere, pusillus grex, complacuit Patri vestro dare vobis regnum: Ipsi discipuli se agnoverant esse parvos, humiles, ac pusillatores, & audiunt se subito elevari ad regni thronos, repentina exaltatio pusilli gregis eorum animos perturbat, nil magnum, repentinum, firmum, & constans est: Temeritas est non timere. Hodie servus, & mane Rex, quid suscipit? Culmen gradibus non obtentum, sed repentina fortuna adeptum male fidum. Dominus ergo servorum mentes tali voce confirmat, ne eos repentinis promissi regni prosternat audiat: Apparet Deus Moyse, ut educat populum de Aegypto, ipse recusat: populi principatum, & multas excitationes interponit: Quis sum ego, ut vadam ad Pharaonem? Exod. 3. n. 11. Et post multa: Obsecro, Domine, mitte quem missurus es. Exod. 4. n. 13. Creatur Joseph princeps totius Aegypti ad gubernacula; Tu eris super domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediet: Gen. 41. n. 4. Et totius regni clavem suscipit: Moyses & Joseph ut iusti pleni erant spiritu humilitatis. Cur ille dignitatem, ac se vult dimittere: hic verò minime: Joseph multo ante tempore ad dignitatem praeventus fuit somnio, quò vidit Solem & Lunam adorare eum: Gen. 38. n. 9. Joseph agnoscens jam antea suam designatam felicitatem facile illi acquiescit: At Moyses nil de se agnoscens nisi pastorale munus ad principatum repente elevari, ac Deum Pharaonis constiui timer, & formidat: Nam, ut ait Clemens Alexand. lib. 2. Strom. Deus inopinata visione ei apparuit in rubo.

Quintò, ad eadem citata Chrylogi verba: Promissionem regni sine timore servilis status audire non sufficit. Promittebat Christus Regnum: ideo ait suis discipulis: nolite timere: Si Reges creantur, cur timebant? cum nil magis videantur ad tutamen inservire, quam regia dignitas; imò ideo parcius timeant, utpote maxime prudentes, regnorum, ac bonorum pericula, ac dignitatum discrimina agnoscebant, & ideo statim ad primam regni promissionem, ac illius declarationem, permittebatur Christi D. potestas, & auctoritas, ut eorum animos placatos, ac quietos redderet: Nolite timere. Sylveira in Evang. Tom. VI.

24. D. Chrysol. Dignitas valde periculosa, & inde maxime timenda.

Cum Jacob agnovisset filium suum Joseph Principem esse in Aegypto pergere illic determinat. Apparet ei Deus dicens: Ego sum fortissimus Deus Patris tui: Noli timere descendere in Aegyptum: Gen. 46. n. 3. Deus cum ait ei: Noli timere; supponitur, ut notant Abulensis & Caietan, quòd ipse timidus erat. Sed quòd timebat Jacob, cum ipse certus esset, quòd filius suus Ios. ph. dominum totius regni cum magno applausu obtineret? Unde illi tantus timor, ut necessarium esset, quòd Deus illum animaret, addens, quòd ipse erat fortissimus: ac potentissimus ad illius tutamen? Cum Jacob agnosceret supremam dignitatis culmen, timebat ex illo praecipitium, & casum, Ios. ph. l. 2. Antiq. c. 4. ait: Cum venisset Jacob ad puerum juramenti, sacrificans ibi Deo, metuensque propter felicitatem Aegypti filii: Apparet ei Deus: Noli timere descendere in Aegyptum.

Maximè sanè ponderandum est, quòd Sponsa, quae sui dilecti eximio amore flagrabat ut ipsum per vicis, & plenas quæreret, ut exeat de Lybano, ter vocatur: Veni de Libano, Sponsa mea, veni de Libano; veni: Cantic. 4. n. 8. Iustus ad minimum Dei notam obedit. Zach. 10. n. 8. Silabo eis, & congregabo illos: Unde ergo anima iusta, & sancta sic moratur, & contumetur? Vocabatur ad coronam, inde illius discrimina timeans, pedem non audebat movere, nec gressus dare. D. Bernardus serm. 29. in Cantic. ait: Et forsitan, Sponsa more nostram destinationem suggillat, & arguit, qui minus prompti, & parum providi vires nostras minus pensantes festinamus ingredi in labores prelationis: imò ultro nobis ipsi honorem sumimus vocacionem, vel praevenientes, vel arte procurantes.

Ait Regius Vates Psal. 56. n. 5. Erupit animam meam de medio caulorum lectum, dormivi conturbatus. Cum se videt David liberum à leonibus, consequens erat, ut placidè, ac quietè dormiret, minime sanè, tunc ait: Dormivi conturbatus; Bona pars Interpretum intelligit de leonibus metaphoricis, de Saule, ac eius militibus. Ego verò intelligo de veris, ac proptiis, à quibus liberatus est, nam cum pasceret Oves Patris sui Leones, & Usos interfecit, 1. Reg. 17. n. 36. & de ipsis ovibus accepit eum Deus pascere Jacob servum suum: Ps. 77. n. 71. ad regni gubernacula, & totius Israelis Principatus; tunc ait de se: Dormivi conturbatus; Nam in culmine regni considerans illius pericula, ac discrimina, ab illis magis timebat majoresque conturbationes, ac anxietates patiebatur, quam à campestribus leonibus, ac indomitis feris sylvarum.

QUESTIO IV.

Quare Christus D. suos Apostolos & discipulos appellat pusillos, & parvos?

Loquens in praesenti Christus D. cum suis Apostolis, ait illis. Nolite timere pusillus grex: eos dicit pusillos, & parvos, vel comparatione Angelorum, vel infidelium, vel quia